

Власенко Д. А.,

кандидат юридичних наук,
полковник,
Харківський національний
університет внутрішніх справ
(м. Харків, Україна)

Кувакін С. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
Київський інститут Національної
гвардії України
(м. Київ, Україна)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НГУ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Одним із необхідних кроків у напрямі забезпечення національної безпеки, захисту прав і свобод громадян є посилення інституційних, оборонних і безпекових спроможностей органів, що входять до сектору безпеки і оборони. Досягти цього можна, зокрема, через удосконалення рівня підготовки особового складу сектору безпеки і оборони, професіоналізації служби в органах цього сектору, підвищення якості й інтенсивності підготовки його працівників, трансформацію професійної культури, забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків, удосконалення кадрового потенціалу сектору безпеки і оборони [1; с.211].

Нині в Україні існує об'єктивна необхідність у реформуванні сектора безпеки і оборони, оскільки в умовах російської збройної агресії, що триває в Україні, саме на нього покладається виконання основних завдань щодо захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, забезпечення безпеки держави та її недоторканості.

Слід зазначити, що функціонування сектору безпеки і оборони не обмежується одним суб'єктом. До суб'єктів сектору безпеки та оборони належать: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Антитерористичний центр при Службі безпеки України, Служба судової охорони, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної

безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику. Даний перелік є вичерпним і не існує жодного іншого нормативно-правового акту чи будь-якої іншої правової норми, що містять інший перелік суб'єктів сектору безпеки та оборони чи іншого суб'єкта сектору безпеки та оборони [2; с.13-14].

Забезпечення високого рівня підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони є одним із пріоритетних завдань держави при забезпеченні її обороноздатності, що й обумовлює величезну відповідальність системи вищої військової освіти, закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання тощо. Через інтенсифікацію суспільного розвитку, збільшення обсягів інформації та інших чинників, від закладів системи освіти вимагається впровадження нових освітніх стандартів, адаптованих до сучасних реалій й на перспективу та визначення основних тенденцій здійснення підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони в цілому.

Виклики сьогодення, змушують нашу державу реформувати сучасну систему підготовки кадрів для сектору безпеки та оборони, зокрема й в Національній гвардії України, пристосовуючи її до сучасних реалій, що підвищить якість надання освітніх послуг. Тому, підготовка високопрофесійних військових знаходиться в центрі уваги держави та має за мету комплектування збройних формувань сектору безпеки й оборони високопрофесійними та вмотивованими військовослужбовцями, що пройшли відповідну військову підготовку в закладах вищої освіти.

Відповідно до ст.2 Закону України «Про Національну гвардію України», яка визначає основні функції Національної гвардії України та є нормативним підтвердженням того, що «унікальність підрозділів оперативного призначення НГУ в умовах правового режиму воєнного стану полягає в тому, що вони згідно із своїм функціоналом спроможні виконувати покладені на них завдання не тільки в сфері оборони, а й у сфері безпеки (у мирний час)» [3; с.17].

Відповідно до п. 8 Положення про вищі військові навчальні заклади, завданнями навчального закладу, зокрема й в системі Національної гвардії України є:

1) провадження освітньої діяльності, що забезпечує підготовку військових фахівців за рівнями вищої та військової освіти, а також професійний розвиток військовослужбовців за програмами післядипломної освіти;

2) для військових університетів, академій, інститутів - провадження наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в інтересах Збройних Сил та інших складових сектору безпеки і оборони України шляхом проведення наукових досліджень і забезпечення творчої діяльності учасників освітнього процесу, підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, використання отриманих результатів в освітньому процесі [4].

Виходячи з наведеного, на нашу думку, одним із основних завдань підготовки військовослужбовців у вищих військових закладах освіти – це якісна теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти задля підвищення

їх професійного рівня за пріоритетними напрямками військової науки і техніки, формування у них високих професійних, моральних та психологічних якостей.

На підставі вищенаведеного, беззаперечним є той факт, що існує відмінність у підготовці здобувачів освіти в цивільних та військових навчальних закладах за однаковими освітніми програмами. Проте, на вищі військові навчальні заклади освіти поширюється дія норм законодавства про освіту, зокрема Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту” та “Про наукову і науково-технічну діяльність” тощо, однак зазначені норми не відображають у повній мірі специфіку підготовки здобувачів вищої освіти у військових закладах освіти. Крім того, рівні вищої освіти військового навчального закладу відрізняються від цивільного ще й тим, що навчальний заклад здійснює підготовку військових фахівців за відповідними освітніми чи науковими програмами на рівнях вищої військової освіти (тактичний, оперативний, стратегічний) з присудженням відповідного ступеня вищої освіти.

Враховуючи вищенаведене, підтримуємо позицію С.В. Сьоміна й О.О. Резнікова в тому, що навчальні заклади зі специфічними умовами навчання мають бути виведені з-під безпосереднього підпорядкування (контролю) Міністерству освіти і науки України та Національному агентству із забезпечення якості вищої освіти. Загальне методичне керівництво та контроль за функціонуванням системи підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України доцільно покласти на спеціально уповноважений для цього орган державної влади [5; с.71-72], який і є фактично замовником підготовки фахівців відповідного рівня.

Список використаних джерел:

1. Сокурєнко В.В. Підготовка кадрів для сектору безпеки і оборони як передумова забезпечення національної безпеки України / В.В. Сокурєнко. *Право і безпека*. 2021. № 3 (82). С.209-218.
2. Гринь О.О. Адміністративно-правові засади функціонування сектору безпеки та оборони України / О.О. Гринь: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спец. 12.00.07. Тернопіль, 2024. 23 с.
3. Крячко О.І., Тітарєнко О.О. Роль і місце частин та підрозділів оперативного призначення НГУ в структурі сил оборони в умовах правового режиму воєнного стану / О.І. Крячко, О.О. Тітарєнко. *Науковий вісник КІ НГУ*. №1. 2024. С.12-21.
4. Положення про вищі військові навчальні заклади [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 467 – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/467-2021-п#Text>
5. Сьомін С.В., Резнікова О.О. Проблеми реформування системи підготовки кадрів для сектору безпеки і оборони України / С. В. Сьомін, О. О. Резнікова. *Стратегічна панорама*. 2017. №1. С.67-73. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Stra_2017_1_12